

ROK XIII

ORGANISTA

XI 2017

109

Drogie Organistki, Organisci i Muzycy Kościelni,
zapraszam na obchody ku czci św. Cecylii:

Godz. 9. 30 Aula Akademii Muzycznej Florianka

Konferencja Międzynarodowa

Musica sacra - instrumentum laudis.

*50-lat w służbie muzyki kościelnej, Instrukcja wykonawcza Soboru
Watykańskiego II Musicam Sacram (1967-2017).*

Słowo wprowadzające

Prof. dr hab. Stanisław Krawczyński, rektor Akademii Muzycznej w Krakowie

Prowadzenie

ks. dr hab. Robert Tyrała prof. UPJPII

(Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Akademia Muzyczna, Kraków)

Wykłady

mons. prof. Vincenzo de Gregorio (Papieski Instytut Muzyki Kościelnej,
Watykan), *Chiesa, Arte e Musica: un'esperienza di ricerca e scoperta
di sempre nuovi orizzonti.*

dr hab. Michał Sławecki (Uniwersytet Muzyczny, Warszawa),

Śpiew gregoriański w liturgii po Soborze Watykańskim II

– dokumenty, ludzie, fakty, praktyka

don Gilberto Sessantini (Bergamo, Włochy), *Il ministero dell'organo
e dell'organista in Musicam sacram. Bilanci e prospettive*

ks. dr Marius Linnerborn (Instytutu Liturgiczny, Trier, Niemcy)
Die Aufgaben der Chöre in der Liturgie heute

ks. dr Wojciech Kałamarz CM (Kraków), *Śpiew wiernych w liturgii w świetle watykańskiej instrukcji Musicam sacram*

Godz. 16. 00 Kościół św. Marka

Uroczyste Nieszpory

Ks. Robert Tyrała

**PROPOZYCJE PIEŚNI NA LISTOPAD 2017 ROKU
(PRZYGOTOWANIE: MICHAŁ ZDANOWSKI)**

	1 listopada Uroczystość Wszystkich Świętych
Wejście	Radośnie Panu – zwrotka 2 i 6
Przygotowanie darów	Ludu kapłański – zwrotka 9
Komunia	Błogosławieni, którzy zostali wezwani
Uwielbienie	Chwalcie Pana wszyscy / Ciebie, Boga, wysławiamy
Rozesłanie	Weź w swą opiekę – zwrotka 1 i 4 Kochajmy Pana – zwrotka 1 i 4

	2 listopada Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych <u>Pierwsza Msza</u>
Wejście	Otrzyjcie już łzy – zwrotka 1 i 7-9
Przygotowanie darów	Zwycięzca śmierci – zwrotka 1, 3, 7-10
Komunia	ant. Ja jestem zmartwychwstanie i życie Witam Cię, witam – szczególnie 4 zwrotka
Uwielbienie	Dzięki, o Panie – szczególnie zwrotka 6
Rozesłanie	Dobry Jezu, a nasz Panie

	2 listopada Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych <u>Druga Msza</u>
Wejście	Wieczny odpoczynek (zwrotki- psalm 51 Zmiłuj się nade mną, Boże)
Przygotowanie darów	Na Twoje słowo, Panie
Komunia	Kłaniam się Tobie / Jezu, Jezu, do mnie przyjdź U drzwi Twoich – zwrotka 1-6, 16
Uwielbienie	Dziękujemy Ci, Ojczy nasz- szczególnie zwrotka 4, 6, 7, 8
Rozesłanie	Witaj, Królowo, Matko miłosierdzia

	2 listopada Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych <u>Trzecia Msza</u>
Wejście	Nie zna śmierci – zwrotka 1, 2, 5
Przygotowanie darów	Chrystus, Chrystus, to nadzieja – zwrotka 4
Komunia	To Ty, o Panie, Chlebie nasz – szczególnie zwrotka 3, 5
Uwielbienie	Panie mój, cóż Ci oddać – szczególnie zwrotka 3
Rozesłanie	Racz wiekuiste

	5 listopada XXXI Niedziela Zwykła
Wejście	Boże, lud Twój
Przygotowanie darów	Boże, w dobroci – zwrotka 1, 2
Komunia	Jam jest Chlebem Żywym
Uwielbienie	Niechaj z nami będzie Pan – szczególnie zwrotka 1- 5
Rozesłanie	Witaj, Królowo nieba

	9 listopada Święto Rocznicy Poświęcenia Bazyliki Laterańskiej
Wejście	Boże, obdarz Kościół
Przygotowanie darów	Jak miłe przybytki / Com przyrzekł Bogu / Jeden chleb
Komunia	Ludu kapłański – zwrotka 5- 9
Uwielbienie	Pan wieczernik przygotował – zwrotka 6
Rozesłanie	Weź w swą opiekę – zwrotka 1, 2

	12 listopada XXXII Niedziela Zwykła
Wejście	Boże mocny, Boże cudów / Pójdź do Jezusa
Przygotowanie darów	Pan wieczernik przygotował – zwrotka 2 Ludu kapłański – zwrotka 1
Komunia	O Panie, Tyś moim Pasterzem / To Ty, o Panie, Chlebie nasz
Uwielbienie	Panie mój, cóż Ci oddać / Dziękczynne pieśni śpiewajmy
Rozesłanie	Boże, obdarz Kościół (w nawiązaniu do <i>Dnia Solidarności z Kościołem Prześladowanym</i>)

	19 listopada XXXIII Niedziela Zwykła
Wejście	Boże, zmiłuj się nad nami – zwrotka 1-3 / Pod Twą obronę
Przygotowanie darów	Składamy Ci, Ojcze / Przyjmij, o Najświętszy Panie
Komunia	Być bliżej Ciebie chcę / Jezu, Jezu, do mnie przyjdź Ja wiem, w Kogo ja wierzę / Zbliżam się w pokorze
Uwielbienie	Cały świat niech śpiewa Czego chcesz od nas, Panie – szczególnie zwrotka 4
Rozesłanie	Błogosław, Panie, nas

	26 listopada XXXIV Niedziela Zwykła Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata
Wejście	Chrystus Wodzem (zwrotki – psalm 117 Boga naszego) Bóg nad swym ludem Idziesz przez wieki – szczególnie zwrotka 3
Przygotowanie darów	Ludu kapłański – zwrotka 3, 9 O Panie, Tyś moim Pasterzem – zwrotka 1, 3 Gdzie miłość wzajemna / Przykazanie nowe
Komunia	Bądź pochwalon na wieki Idzie, idzie Bóg prawdziwy – szczególnie zwrotka 3 Jezu, drogi Tyś miłością Pan Jezus już się zbliża – szczególnie zwrotka 2
Uwielbienie	Cóż Ci, Jezu, damy / Dzięki, o Panie / Dziękczynne pieśni / Czego chcesz od nas, Panie – szczególnie zwrotka 3 / Dziękujemy Ci Ojczy nasz – szczególnie zwrotka 7
Rozesłanie	Króluj nam, Chryste / Nie rzucim, Chryste – zwrotka 1, 2 Po głównej Mszy – jeśli jest litanie do NSPJ i akt poświęcenia – Najświętsze Serce Boże (3x)

	30 listopada Święto św. Andrzeja Apostoła
Wejście	Ten, co pierwszy z uczniów Jana / Chwała wam, apostołowie
Przygotowanie darów	Idźcie na cały świat – zwrotka 2, 4 Panie, umocnij wiarę naszą – zwrotka 2
Komunia	Jezu, w Hostii utajony / Jezusa ukrytego Skosztujcie i zobaczcie
Uwielbienie	Boże, zmiłuj się nad nami – zwrotka 1-3
Rozesłanie	Głoś Imię Pana

OPIEKA NAD ORGANAMI

Organy piszczałkowe, w przypadku braku awarii i usterek, powinny przechodzić **przeegląd techniczny każdego roku**. Przeegląd taki, oprócz drobnych napraw powinien zawierać regulację elementów (traktura gry, traktura rejestrów, połączenia manualowe i pedałowe), sprawdzenie stanu naoliwienia silnika dmuchawy, drobne oczyszczenie instrumentu oraz jego nastrojenie. Przy pracach strojeniowych wykonywanych corocznie powinna obowiązywać zasada minimalizacji tych prac, by materiał piszczałkowy zachować jak najdłużej w dobrej kondycji. Zalecane **przeeglądy z kompleksowym strojeniem** powinny odbywać się co najmniej **co cztery lata**. Coroczne przeeglądy powinny odbywać się bez strojenia całości instrumentu i zawierać korektę stroju wybranych głosów lub dźwięków, których stan stroju pozostawia wiele do życzenia.

Jest bardzo ważne, by uświadomić sobie, że bez regularnych przeeglądów i strojeń (przykładowo – z powodu oszczędności finansowych) nagromadzone usterki i rozstrojenie instrumentu prowadzić może do konieczności przeprowadzenia remontów, których **cena znacznie przewyższy koszty regularnych przeeglądów**.

Mniej więcej co 20 lat organy powinny przejść gruntowne **czyszczenie**. Powinno być to zgrane z ewentualną planowaną renowacją kościoła i zawsze odbywać się po przebudowach lub remontach w świątyni, by zapobiec dodatkowemu zakurzeniu organów. Jednocześnie okres dwudziestu lat może być zmienny i zależy on głównie od warunków panujących w kościele. Na skrócenie tego okresu mają następujące czynniki: lokalizacja kościoła (zakłady przemysłowe w pobliżu, główne ulice miasta), ogrzewanie kościoła gorącym powietrzem, liczne pielgrzymki, osad powstały od świec. Czynniki przeciwne to: wyciągi nad świecami, regularne wymiany filtrów w systemach grzewczych.

Remonty i renowacje organów piszczałkowych (w szczególności zabytkowych, historycznych – czyli wybudowanych przed 1945 rokiem) powinny odbywać się pod specjalistycznym nadzorem, który uniemożliwi przeprowadzenie samowolnej modyfikacji stylu (przykładowo – poprzez zamianę romantycznych głosów ośmiostopowych w wysokostopowe głosy neobarokowe) oraz zagwarantuje użycie długotrwałych materiałów i nadzór nad jakością wykonania prac. Warto przypomnieć, że *Archidiecezjalna Komisja Muzyki Kościelnej* służy w tym zakresie bezpłatną pomocą.

Po dokonaniu **przeгляdu, czyszczenia, drobnych napraw** należy uzyskać od organmistrza dokumentację zawierającą opis przeprowadzonych prac, która powinna trafić do archiwum parafialnego.

W przypadku **remontów i renowacji** organmistrz powinien wykonać (podobnie jak ma to miejsce w przypadku konserwacji w innych dziedzinach sztuki, a przecież koszt restauracji organów piszczalkowych jest znacznie wyższy) **dokumentację powykonawczą** zawierającą opis przeprowadzonych prac oraz dokumentację fotograficzną.

ORGANISTA OPIEKUNEM INSTRUMENTU

Część zadań zmierzających do utrzymania organów w dobrym stanie spoczywa na samym **organście**. Powinien być on odpowiedzialny za zachowanie należytego porządku na stole gry. Kontuar organowy nie powinien być podręcznym magazynem, zawierającym wycinki z różnych śpiewników, prawie pełen zestaw biurowy (w którym brak jedynie kserokopiarki), chusteczek i papierowych kubków.

W zależności od stanu zabrudzenia **klawiatur** zalecane jest okresowe **czyszczenie** ich lekko **wilgotną szmatką**. W przypadku braku dbałości o ten element po pewnym czasie łatwe do zauważenia będzie nagromadzenie brudu pokrywającego szczególnie klawisze basowe i dyskantowe.

Kończąc grę na organach nie zapominajmy też o **pozostawieniu szafy ekspresyjnej w pozycji otwartej** (najczęściej – pedał żaluzji w pozycji „do góry”). Bez tego możemy spodziewać się rychłego rozstrojenia sekcji zamkniętej w szafie z powodu różnicy temperatur powietrza. Podobnie jest w przypadku **rejestrów i połączeń** – wszystkie elementy pozostawiamy w pozycji **wyłączonej**.

Osobną sprawą jest kwestia **strojenia głosów językowych**. Z powodu częstego (a w przypadku nie do końca optymalnej intonacji bardzo szybkiego) rozstrajania się tego rodzaju głosów często są one nieużywane. Wzywanie organmistrza do ich nastrojenia może mieć miejsce jedynie w przypadku braku umiejętności ich strojenia przez organistę. Jednak z powodu relatywnie łatwego i prostego do przyswojenia procesu strojenia, (tam, gdzie nie ma utrudnionego dostępu do głosów językowych) organista powinien **nauczyć się** pod okiem doświadczonego organmistrza stroić ten rodzaj głosów sam. Sprawdzenie stroju głosów językowych wraz z niezbędnymi korektami powinno się wykonywać co tydzień.

Dobłą praktyką jest również prowadzenie zeszytu, w którym notuje się wszelkie sprawy związane ze stanem technicznym instrumentu. Powinny być w nim odnotowane zarówno usterki, mankamenty techniczne (jest to informacja dla organmistrzów) jak również notatki o przeglądach, strojeniach i naprawach. Zawsze powinna być przy tym uwzględniona data.

Już w następnym numerze omówimy zagadnienie ważne i ciekawe:
„Ogrzewanie w kościele i mikroklimat – ich wpływ na organy”

Osoby chętne do otrzymywania biuletynu w formie pliku pdf prosimy o wysłanie stosownej informacji na adres redakcji

Bardzo prosimy o przesyłanie na poniższy adres wszelkich sugestii, uwag i informacji odnośnie biuletynu, jak i życia liturgicznego w parafiach oraz wydarzeń w środowisku organistów. Skład redakcji: M. Peciak, E. K. Kasprzycki, T. Kuc, M. Zdanowski – dobór pieśni; D. Rzepka – korekta; F. Presseisen – red. nac.

Adres redakcji:

biuletyn.organista@gmail.com